Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych
Dyrektor
dr Krzysztof Czechowski

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

BON-XIII.052.69.2026

Szanowni Państwo,

działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870), przekazuję odpowiedź na petycję dotyczącą zmiany przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Na wstępie należy wskazać, że działania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej związane z oceną funkcjonowania ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz przygotowaniem założeń jej ewentualnej nowelizacji mają obecnie charakter koncepcyjny. W toku tych prac analizowane są zarówno doświadczenia wynikające ze stosowania obowiązujących przepisów, jak i rekomendacje zgłaszane przez środowiska reprezentujące osoby Głuche, osoby słabosłyszące oraz osoby głuchoniewidome.

1. Zmiana tytułu ustawy

Ministerstwo dostrzega szczególne znaczenie Polskiego Języka Migowego (PJM) dla jego użytkowników. PJM stanowi nie tylko narzędzie komunikacji, lecz również istotny element tożsamości oraz uczestnictwa społecznego wielu osób Głuchych. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost wykorzystania PJM zarówno w kontaktach z administracją publiczną, jak i w innych obszarach życia społecznego.

Mając na uwadze znaczenie PJM, Ministerstwo podejmuje działania służące jego upowszechnianiu i promowaniu. W tym celu funkcjonuje Polska Rada Języka Migowego, będąca organem doradczym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Do zakresu jej działania należy m.in. przygotowywanie rekomendacji dotyczących stosowania komunikacji migowej, opiniowanie rozwiązań prawnych oraz wskazywanie kierunków zmian wpływających na sytuację osób uprawnionych do korzystania z PJM, SJM oraz SKOGN. Rekomendacje

wypracowane przez poprzednią kadencję Rady są obecnie analizowane w ramach prowadzonych prac koncepcyjnych.

Ponadto w projekcie „Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami", realizowanym w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, zapewniane są usługi tłumaczeniowe oraz dostęp do informacji w PJM. Działania te stanowią wyraz konsekwentnego wspierania dostępności komunikacyjnej osób korzystających z tego języka. Jednocześnie postulat zmiany tytułu ustawy może zostać uwzględniony w dalszych analizach prowadzonych nad ewentualną nowelizacją, przy zachowaniu spójności regulacji obejmujących również inne środki komunikowania się.

2. Zmiana definicji legalnej Polskiego Języka Migowego

Ministerstwo dostrzega znaczenie postulatu podkreślenia roli PJM jako naturalnego języka jego użytkowników. Należy jednak zauważyć, że choć w literaturze oraz debacie społecznej funkcjonuje pojęcie społeczności Głuchych jako wspólnoty językowo-kulturowej, status taki nie został obecnie uregulowany w polskim porządku prawnym.

Jednocześnie postulat nadania PJM statusu języka czynności urzędowych wymagałby pogłębionej analizy zgodności z obowiązującym porządkiem konstytucyjnym oraz oceny skutków systemowych dla innych aktów prawnych regulujących zasady funkcjonowania administracji publicznej. Kwestia ta wykracza poza zakres samej ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się i wymagałaby szerokich konsultacji międzyresortowych oraz analiz legislacyjnych.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że PJM jest wykorzystywany nie tylko przez osoby Głuche, lecz również przez część osób słabosłyszących oraz inne osoby doświadczające trwałych trudności w komunikowaniu się. Z tego względu wszelkie propozycje zmian definicyjnych powinny uwzględniać potrzeby wszystkich grup korzystających z rozwiązań przewidzianych ustawą.

3. Dookreślenie uprawnień w zakresie udostępniania dokumentów

Przedstawiona propozycja zmiany art. 14 ustawy ma na celu doprecyzowanie sposobów realizacji prawa do dostępu do dokumentów przez osoby uprawnione. Ministerstwo podziela pogląd, że zapewnienie dostępności informacji i dokumentów stanowi jeden z podstawowych warunków skutecznej realizacji praw osób z niepełnosprawnościami.

Jednocześnie proponowane rozwiązanie wymaga dalszej analizy pod kątem zachowania odpowiedniej elastyczności w doborze form komunikacji dostosowanych do indywidualnych potrzeb różnych grup odbiorców. Przepisy ustawy powinny gwarantować dostępność nie tylko osobom posługującym się PJM, ale także użytkownikom SJM, SKOGN oraz osobom, których niepełnosprawności sprzężone wymagają zastosowania innych metod przekazywania informacji. W związku z tym

ewentualne doprecyzowanie przepisów nie powinno prowadzić do ograniczenia dostępnych form komunikacji.

4. Wprowadzenie wymagań formalnych wobec tłumaczy PJM, SJM i SKOGN

Ministerstwo uznaje za zasadne prowadzenie prac nad określeniem minimalnych wymagań dotyczących kwalifikacji osób wykonujących usługi tłumaczeniowe w zakresie PJM, SJM i SKOGN. Profesjonalne przygotowanie tłumaczy ma istotne znaczenie zarówno dla ochrony praw osób korzystających z ich usług, jak i dla zapewnienia odpowiedniej jakości komunikacji z podmiotami publicznymi.

Równocześnie dostrzegany jest problem związany z funkcjonowaniem obecnego systemu rejestrów tłumaczy prowadzonych przez wojewodów, w tym aktualnością i dostępnością danych. Zagadnienia związane z certyfikacją, standaryzacją kwalifikacji oraz sposobem ich potwierdzania były przedmiotem prac poprzedniej kadencji Polskiej Rady Języka Migowego. Przedstawione przez Radę rekomendacje stanowią obecnie podstawę dalszych analiz prowadzonych przez Ministerstwo.

W szczególności pozytywnie oceniana jest potrzeba wprowadzenia rozwiązań umożliwiających potwierdzanie kwalifikacji tłumaczy w sposób jednolity i przejrzysty oraz stworzenia mechanizmów zapewniających utrzymanie odpowiedniego poziomu kompetencji zawodowych.

5. Zmiany w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Ministerstwo dostrzega zasadność podniesionych w petycji zagadnień dotyczących doprecyzowania przepisów odnoszących się do usług tłumaczeniowych świadczonych na rzecz osób Głuchych i głuchoniewidomych. Należy jednak wskazać, że ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami pozostaje we właściwości Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, który odpowiada za koordynację i monitorowanie realizacji jej przepisów.

Jednocześnie należy zauważyć, że nie wszystkie osoby uprawnione mogą korzystać z usług tłumaczeniowych świadczonych wyłącznie w formule zdalnej. Dotyczy to między innymi części osób starszych, osób wykluczonych cyfrowo oraz niektórych osób głuchoniewidomych, dla których kontakt bezpośredni pozostaje najskuteczniejszą formą komunikacji. Z tego względu wszelkie zmiany przepisów powinny zapewniać możliwość stosowania różnych form wsparcia odpowiadających zróżnicowanym potrzebom użytkowników.

Ministerstwo odnotowuje przedstawiony postulat i uwzględni go przy wymianie informacji z resortem właściwym merytorycznie.

Podsumowanie

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podziela pogląd wyrażony w petycji, że rozwój dostępności informacyjno-komunikacyjnej oraz wzmacnianie świadomości dotyczącej praw osób z niepełnosprawnościami pozostają ważnymi elementami polityki publicznej. Szczególne znaczenie ma zapewnienie osobom

Głuchym posługującym się PJM możliwości pełnego i skutecznego uczestnictwa w życiu społecznym oraz korzystania z usług publicznych na zasadzie równości.

W rezultacie Ministerstwo uznaje za zasadne część postulatów przedstawionych w petycji, w szczególności dotyczących podkreślenia znaczenia PJM dla jego użytkowników, dalszego wzmacniania dostępności komunikacyjnej oraz potrzeby wypracowania rozwiązań dotyczących certyfikacji i kwalifikacji tłumaczy PJM, SJM i SKOGN. Jednocześnie część propozycji wymaga dalszych analiz systemowych, prawnych i konstytucyjnych, a także konsultacji z właściwymi resortami i środowiskami zainteresowanych osób.

Mając na względzie prowadzone obecnie prace koncepcyjne dotyczące zmian w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się, Ministerstwo wykorzysta przedstawione w petycji postulaty w dalszych analizach nad kierunkami ewentualnych zmian legislacyjnych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku,

dr Krzysztof Czechowski
Dyrektor

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych
/-podpis elektroniczny-/

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Wypełniając obowiązek informacyjny wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie w ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, str. 1, Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 4.03.2021, str. 35), zwanego dalej „RODO", informuję, że:

Tożsamość administratora i dane kontaktowe

Administratorem Pana danych osobowych jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej mający siedzibę w Warszawie (00-513), ul. Nowogrodzka 1/3/5.

Dane kontaktowe inspektora ochrony danych osobowych

W sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych prosimy w kontakt z Inspektorem Ochrony Danych drogą elektroniczną – adres email: iodo@mrpips.gov.pl lub pisemnie na adres: ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa.

Kategorie przetwarzanych danych:

Przetwarzamy przekazane przez Pana dane przesłane w korespondencji.

Cele przetwarzania i podstawa prawna przetwarzania

Pana dane przetwarzane będą w związku z pismem, które Pan złożył. Podstawa prawna:

- art. 6 ust. 1 lit. c) RODO tj. przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze w zw. z ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572)(Dział VIII).

Odbiorcy danych lub kategorie odbiorców danych

Pana dane nie będą przekazywane innym podmiotom, z wyjątkiem podmiotów uprawnionych do ich przetwarzania na podstawie przepisów prawa oraz podmiotów wspierających MRPiPS w wypełnianiu obowiązków i świadczeniu usług przez MRPiPS, w tym zapewniających obsługę, asystę i wsparcie techniczne dla systemu elektronicznego obiegu dokumentów, w którym są przetwarzane Pana dane.

Administrator nie będzie przekazywał Pana danych osobowych do państwa trzeciego lub do organizacji międzynarodowej.

Okres przechowywania danych

Pana dane osobowe przechowywane będą do czasu wygaśnięcia obowiązku przechowywania tych danych wynikającego z realizacji wniosku przez okres określony w przepisach w archiwizacji, wydanych na podstawie ustawy w narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164, z późn. zm.).

Prawa podmiotów danych

Posiada Pan prawo żądania dostępu do swoich danych osobowych, a także ich sprostowania (poprawiania). Przysługuje Panu także prawo do żądania usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, a także sprzeciwu na przetwarzanie, przy czym przysługuje ono jedynie w sytuacji, jeżeli dalsze przetwarzanie nie jest niezbędne do wywiązania się przez Administratora z obowiązku prawnego i nie występują inne nadrzędne prawne podstawy przetwarzania.

W trakcie przetwarzania Pana danych osobowych nie będzie dochodzić do zautomatyzowanego podejmowania decyzji, ani do profilowania.

Podanie danych jest dobrowolne, ale niezbędne do zrealizowania wniosku.

Prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego

Przysługuje Panu prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego, tj. do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.